

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЦЕНТР АМЕРИКАНСЬКИХ СТУДІЙ

Львів-2015

ВСТУПНЕ СЛОВО.....	11	
I. США У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ		
СЕКЦІЯ 1		
<i>Бессоноєва Марина</i> (Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України»), <i>Антиамериканізм на пострадянському просторі: російський та український виміри.....</i>		13
<i>Гавриленко Ілля</i> (Київський національний університет імені Тараса Шевченка). Використання військової та економічної сили Сполученими Штатами Америки контексті концепції «м'якої сили»		20
<i>Вазуляк Зоряна</i> (Львівський національний університет імені Івана Франка). Амбівалентність мультилатералізму США		27
<i>Моренчук Андрій</i> (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки). <i>Вплив Дж. Кеннана на політику США в середині ХХ століття.....</i>		31
<i>Питльована Лілія</i> (Український католицький університет). Стара та нова «холодна війна» у баченні американських лівих інтелектуалів: Ноам Хомскі		36
<i>Потехін Олександр</i> (Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України»). Антиамериканізм і антисемітизм: порівняльний аналіз		45
<i>Романюк Ростислав, Романюк Наталія</i> (Львівський національний університет імені Івана Франка). Гегемонічна (ре)структуризація сучасної міжнародної системи: онтологічний статус США		55
<i>Федуняк Сергій</i> (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича). Проблема політичного лідерства США в умовах кризи міжнародної системи.....		59

Олександр Потехін,
головний науковий співробітник
відділу теорії та методології всесвітньої історії
ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»,
доктор історичних наук

Антиамериканізм і антисемітизм : порівняльний аналіз

Моє знайомство з обома найпоширенішими у новітні часи соціально-психологічними хворобами суспільної свідомості почалося в дитинстві – у Одесі середини 1950-х рр. Якось нас – сусідів-однолітків з одного двору на Пролетарському (нині Французькому) бульварі повели організованою групою записуватися до районної дитячої бібліотеки – за підбором книг абсолютно жалюгідної, основа фондів – макулатура сталінської доби. У формулярі читача була та сама п'ята графа – національність. І коли бібліотекарка спитала про це у білолицього з янгольськими кучерями красеня Янкеля, його обличчя миттєво почервоніло та він ледь прошепотів, сподіваючись, що ми не почуємо – єврей. Зараз мені зрозумілі почуття Янкеля - у його родині Голокост був раною, що кровоточить, щойно відбулося загострення державного радянського антисемітизму часів пізнього сталінізму, а Суецька криза, у якій Радянський Союз загрожував Великій Британії, Франції та Ізраїлю ракетно-ядерним ударом та Третьою світовою війною супроводжувалася шаленими звинуваченнями на адресу сіоністів та їхнього оплоту – Сполучених Штатів. Про роль, яку відіграв Вашингтон у припиненні війни та збереженні Суецького каналу за Єгиптом, звичайно, радянська пропаганда замовчувала. Як, між іншим, і про політику арабських країн – сусідів єврейської держави, що офіційно поставили за мету стерти Ізраїль з мапи Близького Сходу. До того ж антиамериканська пропаганда набула тоді особливого розмаху у зв'язку з придушенням радянською армією угорської революції 1956 р. – тієї, про яку президент США Д.Ейзенхауер, як відомо, заявив: «Я не розпочну Третю світову війну через інтервенцію СРСР в Угорщину».

Порівняльний аналіз антиамериканізму та антисемітизму слід починати з визначення базових відмінностей між цими двома соціальними явищами.

Антисемітизм має глибоке історичне коріння та багатовікову традицію. Її можна простежити з II-IV сторіч н.е., коли християнська церква та синагога змагалися у елліністичному світі за неофітів. Щоб остаточно відвернути євреїв-християн від релігії їхніх предків, Іоанн Золотоуст називав синагогу « притулком не тільки для розбійників і гендлярів, а й для демонів», зображав євреїв як вбивць та руйнівників, над якими запанував злий дух. Святий Августин розповідав, як улюблені були сини господні перетворилися на синів Сатани. Євреїв пов'язували з постаттю Антихриста, «сина погібелі», чия тиранія, згідно зі святим Павлом та Книгою Об'явлення передуватиме другому пришествю Христа. Низка отців церкви повчали, що Антихрист буде євреєм, а євреї - його відданими прибічниками. У 1113 році в Києві стався великий єврейський погром, після якого, як писав в «Історії Російській» В.Татищев, князі ухвалили, що «нині з всієї Руської землі усіх жидів вислати і з усім їх майном, і надалі не допускати, а якщо таємно увійдуть, вільно їх грабувати і вбивати ...». У тому ж XII ст. у Західній Європі євреїв вперше звинуватили в убивстві християнських дітей, оскверненні благословенного хліба та отруєнні криниць[1,с.19-20]. Придушеній у кривавий спосіб спробі релігійної реформації у Московському князівстві у XVI ст. офіційна православна церква надала назву «жидівська ересь».*

Зі свого боку, антиамериканізм – порівняно «молодий», його народження датується серединою XVIII ст., а біля колиски стояли гіганти французького Просвітництва, філософи та вчені-природознавці – Вольтер, Дідро, Буфон, які «оголосили анафему на суцільний континент – його фауну, флору, тубільців та колоністів... Першою претензією до Нового Світу було саме те, що він надто новий... І для них це не було похвалою» [2, с.5]. Для європейських консерваторів, таких як Ж. де Местр, США були «скорботною аберацією, надто грубою, щоб

* навчаючись на історичному факультеті Київського університету автор цих рядків написав про неї 1967 р. курсову роботу, що ходила у рукописному самвидаві й там безслідно зникла.

довго проіснувати» [2, с.5] . Сучасний антиамериканізм поширився водночас із виходом на світову арену в ХХ ст. Сполучених Штатів, країни, заснованої та розвинутої енергійними реформаторами-християнами. Згодом батьків – засновників було звинувачено у давній масонській змові з метою набуття світової влади. Доктрина середини ХІХ ст. щодо американської особливості, права та обов'язку США розповсюдитися у Північній Америці (Manifest Destiny) дійсно за змістом дещо перегукується з цілями всесвітнього єврейства, як воно виписано у “Протоколах сіонських мудреців» або «Промові рабина» [1,293-316]. Справа лише у тому, що і «Протоколи...», і «Промова...» є підробками. Це повністю доведено дослідниками, але антисеміти продовжують наполягати на їхній безумовній автентичності, для них це «символ віри» - у цьому неважко переконатися, якщо відвідати відповідні російські сайти.

Наприкінці ХІХ ст., як пише британський історик С.Шама, «стереотипи потворного американця – ненаситного, корисливого, бундючного шовініста та ментора ствердилися в Європі». Чисельні знамениті відвідувачі США винайшли або підтвердили «стереотипи культурної невихованості та бруталного матеріалізму», сформували імідж Америки як «дитини-чудовиська, яке у процесі зростання ніколи не досягне моральної та культурної зрілості» [3,с.3].

Крім історичних обставин становлення, суттєва різниця між двома досліджуваними об'єктами полягає у тому, що в сучасному світі антисемітизм на рівні державної політики обмежується мусульманським світом, де існує у формі прагнення знищити Ізраїль як єврейський осередок на Близькому Сході та відновити права палестинського народу – методами римських депортацій євреїв після Юдейських війн I-II ст. н.е. та вигнання їх мусульманами з Аравійського півострова у VII ст. Після поразки гітлерівської Німеччини та засудження нацизму навіть радикальні праві політичні сили намагаються відхрещуватися від антисемітизму, а в інтелектуальних колах він зберігається здебільшого на маргінесі. Виключення становить Росія, де його представляє «школа» расистської геополітики містика, професора Московського університету А.Дугіна. Російський «інтелектуальний» антисемітизм євразійців є цілком антизахідницьким, тобто

антиамериканським [4]. Культова в Росії постать – А. Солженіцин - у своїх нудних реакційних дописах, починаючи з часів затворництва у шт. Вермонт (США), поєднував антиамериканізм з антисемітизмом, з останнім - головним чином у вигляді апологетики політики царату у «єврейському питанні». В свою чергу, антисемітизм є прихованим «теоретичним» підґрунтям антиамериканського курсу зовнішньої політики Кремля, який скрізь шукає і весь час знаходить руку «світової залаштункової змови» проти Росії під проводом підступних євреїв, зокрема Дж.Сороса – «організатора» «кольорових» революцій на теренах колишнього СРСР, включно зі Революцією гідності в Україні.

Але найголовніша відмінність між антисемітизмом та антиамериканізмом - у наслідках для людства цих найважчих хвороб суспільної свідомості. Американці ніколи у таких масштабах, як євреї, не ставали жертвами дій, породжених антиамериканізмом, навіть події 11 вересня 2001 р. не дають підстав для порівняння. Євреї були об'єктом переслідувань, дискримінації, терору протягом століть, а апогею ця політика сягнула під час Голокосту у ХХ ст. До честі американців слід відмітити, що провина США, які не прийшли на допомогу, щоб врятувати від знищення мільйони європейських євреїв, знайшла відображення в експозиції музею Голокосту у Вашингтоні. Допомога Сполучених Штатів Ізраїлю, який завжди був на першому місці серед держав, що її отримували, може розглядатися як прагнення якоюсь мірою спокутувати цю провину.

Антиамериканізм можна вважати явищем, яке в Україні ще чекає свого дослідника. Нечисленні присвячені йому цікаві праці не розкривають суті багатьох його аспектів[5], зокрема згубного впливу на глобальні міжнародні відносини та зовнішню політику Російської Федерації. Ситуація парадоксальна, зважаючи на поширення антиамериканізму не тільки в світі, але й поруч з нами – навіть не треба виїжджати за хутір Михайлівський. Деякий час тому мене вразили антиамериканські настрої групи «просунутих» студентів Києво-Могилянської академії, для яких це є, мабуть, невід'ємною рисою «європейськості», відчуття «чужого» через розрив між європейцями та американцями як його, наприклад, трактує лівий французький філософ Ж.Бодріяр. За цим автором, Америка є

«останнім примітивним суспільством», культурною пустелею та водночас втіленням «радикальної модерності...», що культивує відсутність походження або міфічної автентичності; не має минулого,... живе у вічній сучасності». «США є втіленням утопії», а декількома сторінками далі: це «антиутопія дурості,... придушення усіх цінностей, смерть культури» [6].

Європа мала б моральні підстави для подібних інвектив на адресу Америки, якби не деякі очевидні факти ХХ ст., про які незручно, але треба говорити. Саме європейська цивілізація породила велику війну, що тривала з 1914р. (із врахуванням балканських війн – з 1912 р.) з перервою по 1945 р. Голос В.Вільсона з його 14 пунктами не було почуто, а без участі США на її другому етапі перемога союзників по антигітлерівській коаліції була б недосяжною. Саме Європа допустила виникнення, а згодом небували злочини проти людяності двох тоталітарних терористських режимів – сталінського та гітлерівського, із Голодомором, Голокостом, таборами смерті. Щодо їхньої спорідненості є сумний правдивий вислів: в 1945 р. «Гулаг звільнив Аушвіц». Унікальний в історії досвід окупації Сполученими Штатами переможених країн – Німеччини та Японії - мав безперечний позитивний вплив на їхній політичний та економічний розвиток, показав відмінність у цьому плані американської ліберальної демократії від держав-переможниць у Першій світовій війні. США ініціювали створення під гаслами Атлантичної хартії 1941 р. Організації Об'єднаних Націй, прийняли та реалізували «План Маршалла» по допомозі у відбудові зруйнованої війною Європи, тобто підтримали потенційних конкурентів. Створена з ініціативи низки європейських держав для стримування радянської агресії НАТО формалізувала зобов'язання США по обороні країн-членів і суттєво зменшила для європейських держав тягар витрат на безпеку. Це, в свою чергу, було передумовою для успішної економічної інтеграції у вигляді Спільного ринку, а згодом – ЄС. Спільна зовнішня та оборонна політика ЄС, через заощадливість європейців, вже скоро відзначатиме 15- річчя існування майже виключно у вигляді «паперового тигра». Безхребетність європейських т.зв. «безпекових» структур, призвела до трагічних подій після розпаду Югославії і тільки втручання США зупинило

кровопролиття на її колишніх теренах. Цей неприємний для європейців перелік можна продовжити, хоча б з огляду на кволу реакцію Європи на загрозу її засадам і цінностям з боку агресивної Росії.

Це зовсім не означає, що США чи Ізраїль були і є перфектними та не підлягають критиці. Але ця критика не повинна здійснюватися з позицій антиамериканізму чи антисемітизму – бо і те і інше є ірраціональними ідеологіями, які або цілком ігнорують факти, або висмикують тільки ті з них, що можуть прислужитися міфологемі. Як свідчить А.Глюксман, праця якого є унікальним дослідженням спільного в двох наших об'єктів, «за певних обставин єврей утверджується в антиамериканізмі*, а американець – в антисемітизмі. Втім, алхімія ненависті зовсім не виключає, що кожен поверне проти себе ті найгірші почуття, які скеровує на супротивника. І антисемітизм Семіта, і антиамериканізм Янки можуть досягти дивних вершин самознищення. Уточнимо для заблуканих простаків: критикувати єврея, державу Ізраїль або уряд Сполучених Штатів у жодному разі не є ознакою расистської ворожості...» [9, с.122].

Один з чотирьох розділів книги А.Глюксмана «Одинадцять заповідь» носить саркастичну назву «Вперед, на американського єврея» [9, с.119-183]. Зупинитися у цитуванні цього блискучого стиліста-аналітика надзвичайно важко (хоча часто тягне й полемізувати з автором). Ось що пише він про потяг до смерті антисеміта-антиамериканця: «Якщо світ загниває, то тільки мій останній час буде хорошим... До нього я не належу собі. Загнаний в середину ворожою могутністю (часто «єврейською»), переслідуваний ззовні повсюдним іноземцем (найчастіше «імперіалістом», колись британським, віднині американським) він залишається самим собою і відчуває внутрішню злагоду, проживаючи кожну хвилину як останню. Капіталістичне оточення, культурний імперіалізм, п'ята ідеологічна

* класичним прикладом є професор МТІ Н. Хомскі [7;8], який дотримується принципу «спочатку у всьому обвинувачуйте Америку» й, за деякими оцінками, що базуються на індексі цитування, є найбільш впливовим інтелектуалом сучасності.

колона, семітські лоббі в комунікаціях, систематична деградація звичаїв, змова проти думки, західна систематизація приниження, знищення розуму і обдумана культурна дегенерація складають стільки повторюваних звинувачень. По той бік спрощеної пропаганди оці дорікання присмачують терористично – тероризований спосіб життя. Спосіб постійного існування в тлінності на межі розриву між буттям і ніщо. Антисемит і антиамериканець, саме так, бо вони є анти до останньої клітини, фабрикують фатальність і сподіваються, виключаючи все, згорнутися в самих себе» [9, с.123-124]. Це цілком стосується мешканців путінської Росії, зокрема тих, хто окупував частину українського Донбасу та на чужу та власну загибель «протистоїть там американській навалі», як у цьому впевнена більшість росіян. У цікавому доказовому огляді процесу фашизації сучасної Росії А.Мотиль не згадує про антисемітизм [10], мабуть в нього не доходять руки до аналізу блогосфери російського сектору Інтернету. Навіть поверхове ознайомлення, наприклад, з коментарями прокремлівських ботів на сайті радіостанції «Ехо Москви», доводить, що хвиля російського патріотичного шовінізму, що накрила РФ, є не тільки антиамериканською, але й антисемітською. «Вороги Росії» - ліберали ідентифікуються як євреї, їм, «шендеровичам, альбац та биковим» погрожують розправою та радять негайно убиратися «на історичну батьківщину» – в Ізраїль або до «роботодавців» - у США. Своєю юдофобську лепту у всеросійський шабаш вніс провідний в РФ антиамериканіст В.Путін, коли у першій публічній реакції на вбивство Б.Немцова підкреслив його єврейське коріння. Наявність у вузькому колі путінських олігархів (кооператив «Озеро») осіб з єврейськими прізвищами нічого не значить. Тут доречна аналогія з відомою позицією Л.Троцького, який про себе заявляв, що він «не єврей, а соціал-демократ, інтернаціоналіст» і принципово відмовляв у допомозі євреям – безвинним жертвам «червоного терору». Інтернаціональними злочинцями, злодіями – спеціалістами з «пиляння» державного бюджету є стовпи путінського режиму, банкіри кремлівської мафії Абрамович, брати Ротенберг, Фрідман та ін.

З есея Глюксмана: французький автор Л.-Ф. Селін писав в 1938 р., що «демократія є не що інше, як єврейський гомін, що одурманює, неймовірний, нечуваний барабанний бій; гігантський супровід нашого (не німецького! – О.П.) апарату тортур і рабства. Абсолютно непереборний, хто патрує цьому кошмарові? Єврейські банки, заколот равинів (з героїном або без нього)... На сьогоднішній день в Німеччині, в Італії, в Росії, потроху всюди, єврей виявляє певний опір своїй волі... Певний арійській расизм. О! Не дуже небезпечний! Лише спорадичніший, вигадливіший, скромніший» [9, с.135-136]. Мине зовсім небагато часу і нацистська системна машина знищення в таборах смерті покаже ціну вигадкам про скромність та спорадичність арійського расизму. «Рівняння буржуа = єврей пропонує критичний аналіз і обіцяє осудження сучасності. Всі науки, що існують – біологія, соціологія, політична економія, педагогіка, генетика* – були покликані увінчати забобон із забобонів, проводячи наукову дияволізацію» [9, с.137]. Її апофеозом постає висновок: «Єврей пересуває і обертає одну за одною...цінності; сама циркуляція, в свою чергу, обертає єврея на буржуа, а буржуазну велич – на безконечно «конвертовану» могутність; кожен американець – єврей, а кожен єврей – американець...» [9, с.135]. Отже стає зрозумілим, у який спосіб лівий антибуржуазний дискурс пов'язаний із латентним антисемітизмом.

Про базові засади антиамериканізму європейських правих пише у своїй широко відомій, дотепній, повній сарказму праці французький інтелектуал Жан-Франсуа Ревель [10], який представляє країну, що в Європі традиційно найбільш асоціюється з цим явищем [2] та, на жаль, не пасе задніх у проявах войовничого насильницького антисемітизму (про що Ревель у своїй книзі не пише). Формування цих засад зумовлені втратою Європою протягом ХХ ст. своєї першості, що тривала шість сторіч. «Європа була рушієм підприємництва та індустрії, новатором у мистецтвах та науках, будівничим імперій – у

* у цьому переліку бракує, на перший погляд, геополітики, але, вибачаюсь, до наук вона аж ніяк не відноситься.

практичному сенсі – господарем планети. Це була інколи одна країна, часом друга, що вела перед у процесі глобалізації *avant la letter*, але усі так чи інакше брали участь – зі згоди чи примусу. Сьогодні, напроти, Європа не тільки втратила здатність діяти самотужки у глобальному вимірі, але вимушена до деякого ступеню слідувати Сполученим Штатам та звертатися за підтримкою...Що стосується антиамериканізму правих радикалів, то він підпитується тією самою ненавистю до демократії та вільної економіки, що спонукає крайніх лівих» [10, с.4].

Критично оцінює творчий доробок Ревеля директор Інституту Ремарка Нью-Йоркського університету Т.Джэд, який вважає, «що його стиль видає людину незнайому з сумнівами та незвичну до протиріч... схильну до безпідставних узагальнень...» [12, с.24], з чим важко погодитися. Водночас, між іншим, Джэд відмічає: «Як і антисемітизм, з яким він часто пов'язаний, антиамериканізм є зручним означенням для висловлення культурної небезпеки» [12, с.19]*. Спорідненість сумнозвісних «Протоколів сіонських мудреців» [1] та викритої неомарксистами, лівими лібералами, правими радикалами та російськими націонал-державниками «всесвітньої змови мондіалістів» лежить на поверхні. На США водночас покладається провина як за те, що вони є надто впливовими в сучасному світі «імперіалістами», так і за те, що Америка недбало виконує роль «світового жандарма», нездатна або не бажає врегулювати всі існуючі в ньому конфлікти, надати допомогу і безпеку всім, хто її потребує. Якщо відверті прояви антисемітизму здебільшого в Європі, США та навіть в Російській Федерації (на відміну від багатьох країн мусульманського світу) є неприпустимими для респектабельних політиків (хоча де їх відшукати в Росії?), то антиамериканізм є не тільки «проявом доброго смаку» інтелектуалів «руського міра», але й

* з влучністю виразів (і не тільки з нею) в американських ліволіберальних професорів явні негаразди - це я стверджую, оскільки маю деякий досвід вивчення питань безпеки.

державною платформою зовнішньої політики Російської Федерації. Нацистська теза про «захист співвітчизників за кордоном», під гаслом якої Німеччиною було здійснено аншлюс Австрії, розчавлено Чехословаччину та розв'язано Другу світову війну, реалізована у агресії Кремля проти України.

Зважаючи на тривалу, хоча й подекуди непослідовну підтримку з боку Сполучених Штатів боротьби держави Ізраїль за виживання, антиамериканізм має суттєву антисемітську складову. Антиамериканізм є проявом антисіонізму. Тим більш парадоксальною є помітна розповсюдженість в ізраїльському суспільстві антиамериканських настроїв [5, с.68]. П.Холландер, наголошує на тому, що «антиамериканізм пов'язаний не стільки з політикою і діями Сполучених Штатів, скільки з тим, чим вони насправді є або що вони уособлюють». В міжнародному контексті, щодо американо-ізраїльських відносин, це не відповідає дійсності.

В антиамериканізмі та антисемітизмі прийнято підкреслювати, що і те, і інше – переважно ірраціональна, часто на підсвідомому рівні, зневага і ворожість до системи, цінностей, культури та народу, вони розповсюджується й на відповідну державу, що її уособлює. Своім джерелом антисеміти та антиамериканці завдячують комплексу меншовартості, який живиться всілякими дійсними та вигаданими фрустраціями та лихами, відповідальність за які безпідставно перекладаються на євреїв та/або американців, щоб підняти власну самооцінку.

Щоб зрозуміти, проти чого, власне, виступають антиамериканці, варто спробувати з'ясувати, що таке американізм? Традиційно його пов'язують із ліберальною демократією, вільним ринком, верховенством права та захистом прав людини. Жодним чином не затуляючи очі на американські реалії та політики, які мають піддаватися критичній оцінці, спробуємо назвати риси американізму, щоб кожний міг визначитися, чи заслуговують Сполучені Штати (і Ізраїль, як їхній друг і союзник) ненависті та огиди. На мій погляд, американізм – це насамперед культ особистої свободи, людської гідності, опори на власні сили, критичного ставлення до державної влади, динамізму (навіть безглузді дії кращі за пасивну рефлексію, в кінцевому підсумку вони призведуть до бажаного

результату), підприємливості та авантюризму, історичного оптимізму – з підставами та без них, демократичності (хоча б у вигляді мережі ресторанів Макдональдс, в яких однаково несмачною їжею годують всіх відвідувачів), сім'ї (інтереси якої аж ніяк не менші за державні або навіть перевищують їх), всеперемагаючих техніки і технології, споживацтва та альтернативних йому стилів життя, міфу – традиційного або новітнього, а також релігійна та національна толерантність (яка інколи набуває гіпертрофованих, гротескних форм). Американські інтелектуали від М.Твена до К.Воннегута та багато інших надають кращі зразки критичної самооцінки, не менше ненавидять маскульт та його стереотипи, ніж ті ж самі західноєвропейці, й активно винахідливо йому опираються [13]. Водночас триває й подекуди загострюється зовсім не дитяча «хвороба лівизни» американських інтелектуалів (чого варті, наприклад, «осередки перманентної антиімперіалістичної революції» в Гарварді або Принстоні). Твори на кшталт дописів Н.Хомські надали ворогам Сполучених Штатів та Ізраїлю досконалий арсенал ідеологічної «зброї масового враження». Це було б півбіди, якби респектабельна зовнішньополітична думка США, пропонуючи зміни у світовій стратегії США, не акцентувала необхідність відмови від «беззастережної» підтримки Ізраїлю [14, с.163-164] (до речі, вона ніколи не була такою – згадаємо хоча б Суецьку кризу 1956 р. або «нормалізацію відносин» з іранським режимом адміністрації Б.Обами).

Що стосується уявного «контролю сіоністів над провідними світовими ЗМІ» та американської глобальної культурної експансії, то слід в першу чергу подивитися, а що пропонується навзамін? Державний контроль над інформацією з метою придушення паростків вільного обміну думками, пониження навіть існуючого рівня конкуренції ідей та точок зору. На перший погляд, інформаційна революція дійсно забезпечує нечувані раніше засоби маніпулювання свідомістю поверх кордонів. Однак маніпулятивні технології мають зворотний ефект, коли створені «для зовнішнього вживання» симулякри починають жити самостійним життям та впливати на їхніх винахідників як доведені істини. Американці так само користуються Інтернетом, як і інші народи – з усім, що в ньому

розміщується. Американська культура інтернаціональна, увібрала до себе, за збереження англосаксонського ядра, багато чого з культур народів, конгломерат яких створив американську націю. В ній присутній загальнолюдський зміст, без якого відбувалося б її відторгнення, незважаючи на всю технічну досконалість засобів розповсюдження.

І, нарешті, антисеміти-антиамериканці не можуть вибачити відсутності в себе та наявності в Сполучених Штатах та Ізраїлю того, що Л.Гумільов назвав пасіонарністю: прагнення Америки до світового лідерства остаточно не зникло, хоча, на думку З.Бжезінського, зазнало відчутної ерозії [15], а «новий єврей» вщент руйнує стереотипи суто жертви, пасивного «раба долі» або шекспірівського Шейлока.

За останній рік антиамериканізм в Україні набув нової мотивації – США, і не без деяких підстав, звинувачують у тому, що вони недостатнім чином підтримують Україну у її протидії російській агресії. Водночас Революція гідності та розвиток подій після неї завдали невідпорного удару пропагандистському жупелу про «природний антисемітизм» українців. Згадаємо хоча б національний склад героїв Майдану, знаменитий напис на майці І.(Бені) Коломойського «Я- жидобандерівець» або мінору у вигляді тризуба.

Список використаних джерел

1. Норман К. Привід для геноциду: міф про всесвітню єврейську змову і «Протоколи сіонських мудреців»/ Кон Норман. – К.: «Самміт-книга», 2011.- 352 с.
2. Roger Ph. The American enemy: a story of French anti-Americanism/ Philippe Roger. - Chicago and London: The University of Chicago Press, 2006.- 518 p.
3. Understanding anti-Americanism: its origins and impact at home and abroad/ edited with an introduction by Paul Hollander. - Chicago: Ivan R.Deer Publisher, 2004.- 372 p.
4. Столович Л. «Анти-Дугин». Полуантисемітизм, или современное евразийство и еврейский вопрос. / Леонид Наумович Столович.

[Электронный ресурс]. – Режим доступа:

<http://www.sem40.ru/index.php?newsid=197307>

5. Холландер П. Антиамериканизм рациональный и иррациональный / Пол Холландер.- СПб.: Изд-во «Лань», 2000.- 864 с.
6. Baudrillard J. America / Jean Baudrillard. – London.New York: Verso books, 2010. – 144 p.
7. Хомский Н. Гегемония или борьба за выживание: стремление США к мировому господству/ Ноам Хомский [пер. с англ. Илья Харламов]. – М.: Столица-принт, 2007.- 464 с.
8. Chomsky N. We're facing a new Cold War.The linguist and philosopher on the warped coverage of Putin's Russia and the ways we whitewash our war crimes/ Noam Chomsky. [Electronic resource]. – Available at: http://www.salon.com/2015/04/15/noam_chomsky_were_facing_a_new_cold_war_partner/
9. Глюксман А. Одинадцять заповідь / Андре Глюксман. - Київ: Дух і літера, 1994. - 287 с.
10. Revel J. Anti-Americanism / Jean-Francois Revel. San-Francisco: Encounter books, 2003.- 176 p.
11. Motyl, Alexander J. Is Putin's Russia Fascist? [Electronic resource]. – Available at: <http://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/is-putin-s-russia-fascist#.VT1f6o5JwyQ.facebook>
12. Tony J. A New Master Narrative? Reflections on Contemporary Anti-Americanism /Tony Judt// With us or against us: studies in global anti-Americanism. - edited by Denis Lacorne, Tony Judt. - Basingstoke: Palgrave, 2006 - P.11-34
13. Потехін О.В., Ветринський І.М. США: пасмурки імперської парадигми/ О.В. Потехін, І.М.Ветринський// США і світ ХХІ століття: колективна монографія [Пахомов Ю.М., Коваль І.М., Шергін С.О. та ін.]. - К.: «Центр вільної преси», 2012. – 557 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://www.academia.edu/11444118/The_Twilight_of_Imperial_Paradigm_in_the_U.S.A._by_Oleksandr_Potiekhin_and_Igor_Vetrinski

14. Brezinski Z. Second chance: three presidents and the crisis of American Superpower/ Zbigniew Brezinski.- New York: Basic books, 2007.- 234 p.
15. Бжезінський З. Стратегічне бачення: Америка і криза глобальної влади/ Збігнев Бжезінський [пер. з англ. Ганни Лелів].- Львів: Літопис, 2012. – 168 с.